

Varsinais-Suomen elinkeino, liikenne- ja
ympäristökeskus
Kalatalouspalvelut
PL 236, 20101 TURKU

Pvm 22.1.2014
Dnro 4414/5702/2013

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

Viite MMM:n lausuntopyyntö koskien Hallituksen esitystä uudeksi kalastuslaiksi,
4.12.2013 MMM022:00/2008

Asia Lausunto

Varsinais-Suomen ELY-keskus on tutustunut Hallituksen esitykseen kalastuslain kokonaisuudistuksesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Toistaiseksi voimassa olevassa kalastuslaissa ja sen tavoiteasettelussa ei sinällään ole ollut huonoja tai toteuttamiskelvottomia tavoitteita. Kestävän kalastuksen ja kalavesien hoidon tavoiteasetannassa vaikeudeksi on lähinnä osoittautunut maamme eri osien äärimmäisen heterogeeniset olosuhteet vedenomistuksessa, kalastusalueiden aktiivisuudessa sekä hallinnoinnin, toteutuksen että seurannan ja valvonnan suhteen.

Kyky ja halukkuus sitoutua keskitettyihin ratkaisuihin kalastusalueella kun samalla puhutaan läheisyysperiaatteista ja eri osapuolten kuulemisperiaatteista on johtanut liian harvoin selkeisiin ja kaikkien hyväksymiin toimenpiteisiin kalastusjärjestelyissä tai kalavesien hoitotavoitteissa. Erityisesti kalastusalue toiminnan ammattimaisuuden ylläpitoon ja resursointiin ei ole ollut riittävästi panoksia.

Elinkeinokalatalouden toimialan kannattavuutta tarkasteltaessa on syytä muistuttaa, että kalastus ja vesiviljely ovat alkutuotantomuotoja, joilla periaatteessa pitää olla oikeutetusti vahvempi yhteiskunnallinen hyväksyttävyyttä kalavesien hyödyntämisessä suhteessa vapaa-ajankalastukseen, joka on tavoitteiltaan ja luonteeltaan enemmän harrastus- ja elämyslähtöinen. Kaupallinen kalastus on toimiala ja osa keskeistä elintarviketuotantoa, jolle on luotava kohtuulliset kehittämis- ja toimeentuloedellytykset osana EU:n ja kansallista luonnonvarapolitiikkaa.

ELY-keskus kannattaa Hallituksen linjausta uudistaa kalastuslakia siten, että luodaan voimassa olevaa lakia paremmat edellytykset kaupalliselle ja vapaa-ajan kalastukselle. Lähestymistapana ei tällöin kuitenkaan voi olla yksinomaan ekosysteemiulottuvuus vaan myös sosiaalis-taloudellinen ulottuvuus.

Kalastusoikeuksien ja kalastuskapasiteetin oikea mitoitus ei ole helppoa, mutta se on silti periaatteessa oikea lähestymistapa tieteellisine kalakantojen arviointeineen ja neuvonantoinen. Kansallisten erillisohjelmien ja kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnittelun kautta on oltava mahdollista mitoittaa kalavarojen käyttöpolitiikka siten, että jaettavaa riittää sekä rannikkokalastukseen että sisävesien ammattikalastukseen nykyisiä johdonmukaisemmin. Vapaa-ajankalastajien yleiskalastusoikeudet sinällään ovat jo poikkeuksellisen vahvalla pohjalla tässä maassa ja nyt ne hallituksen esityksen mukaan entisestään parantuvat.

Strategisina linjauksina ELY-keskus haluaa painottaa seuraavia muutostarpeita Hallituksen esitykseen:

- 1) Lakiehdotuksen 8§:n ja 13§:n sekä 21§:n osalta tulee ehdottomasti lähteä siitä, että lupamyönnöt kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen pysytetään johdonmukaisesti ELY-keskuksessa sekä yleisvesialueella että kylänvesialueella. Suomessa on syytä vihdoinkin päästä kalataloushallinnon rakenteen organisoinnissa tilanteeseen, jossa kalatalouden elinkeinoviranomaisen kehittämis- tuki- ja valvontatehtävät ja niihin liittyvät kaupallisen kalastuksen rekisteröinti- ja lupa-asiat sekä EU:n yhteisen kalastuspolitiikan että kansallisen kalastuspolitiikan hallinnoinnin osalta hoidetaan johdonmukaisesti yhden viranomaisen kautta. Tämä on ns. asiakaslähtöisyyttä, jota aluehallinnon kehittämiskäytännöissä aina korostetaan.

Siten ELY-keskuksen toimivalta myöntää (tai olla myöntämättä) kalastukseen lupia tulee käsittää paitsi kalastusopasluvut kylänvesillä (HE 18§) niin myös ammattikalastusluvut (HE 8§ ja 13§) sekä kylänvesillä, yleisvesillä että talousvyöhykkeellä (HE 21§). Muutostarve koskettaa myös 5 luvun pyynnin järjestämistä yleisvesialueella (41§ ja 45§). Elinkeinopolitiikkaa koskevat luvat ja kalastusjärjestelyt tulee keskittää ELY-keskukselle eikä metsähallitukselle. Tämä linjaus tehtiin myös aikanaan kun Selkämeren kansallispuistolaki säädettiin.

Vastaavasti ELY-keskuksen tehtäväluetteloa HE 20§:n kohtaa 1) tulee täydentää seuraavasti: ”huolehtia valtiolle kuuluvasta kalataloushallinnosta **ja kalatalouden kehittämisestä toimialueellaan**”

- 2) ELY-keskus tukee vahvasti uudistusta, jolla kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä voidaan merkittävästi parantaa HE 13§:n mukaisella tavalla.

Esitämme kuitenkin, että 1 momentin kohta 4) muutetaan muotoon :
"kaupallisen kalastuksen harjoittamisesta ei aiheudu merkittävää haittaa alueen muulle käytölle".

Perustelu: tällä sanamuodolla voidaan pykälän 3. momentti kokonaan poistaa.

13§ on kalastuspoliittisesti äärimmäisen merkittävä yhteiskunnallinen uudistus, koska kaupallisen kalastuksen harjoittamisen edellytykset ovat jatkuvasti heikentyneet vesialueiden pirstoutuneisuudesta johtuen sekä vedenomistajien haluttomuudesta myöntää lupia ammattikalastukseen. Toisaalta kalastusstrategioiden monipuolistaminen rannikkovesissä edellyttää kasvaneen hylje- ja merimetso-ongelman vuoksi nykyistä laajempien toimivaltuuksien antoa lainsäädäntöteitse, jotta kotimaisen kalan toimitusketju kauppaan ja kuluttajille asti voidaan ylipäätään turvata pitkällä tähtäimellä.

- 3) ELY-keskus kannattaa uudistusta HE 78§ koskien.

65 vuotta täyttäneet ovat aktiivisia kalastajia ja halukkaita maksamaan kalastusta koskevat maksut. Erytisiä perusteita ko. ikäryhmän vapauttamiseen maksuista ei ole eikä näin pieni maksu vaikuta negatiivisesti heidän kalastusaktiivisuuteensa. Esitys on koko kalatalousaluehallinnon ja sen ylläpidon kannalta merkittävä uudistus kun kaikki yli 18 vuotiaat ovat rahoittamassa järjestelmää. Mikäli näin ei käy on selvää, että koko hallintojärjestelmä, sen ammattimaisuuden aikaansaamistavoite sekä rahoitus kaatuvat.

- 4) HE 10 luku Kaupallinen kalastus

ELY-keskus kannattaa uudistusesitystä §§ 86-89 sellaisenaan. On hyvä, että nyt myös oikeushenkilöt ja yhteisöt otetaan rekisteröinnissä ja kalastajaryhmämääritelmässä huomioon. Samoin liikevaihdon arvonlisäverorajan käyttö ryhmäkatgorioissa on perusteltu ja aikaisempaa käytäntöä huomattavasti yksinkertaisempi ja hallinnon tuottavuutta lisäävä.

Ehdoton muutostarve koskee HE 90§:ää. Missään nimessä saaliin ensimyyntioikeuteen ei pidä kirjata poikkeusta 2 momentin mukaisella tavalla. Lailla ei pidä kannustaa hamaan talouden harjoittamiseen ja siten 5 kilon myyntioikeus vuorokaudessa sisävesillä ilman minkäänlaista

kontrolli- tai seurantamahdollisuutta. Tällainen menettely olisi poikkeuksellisen eriarvoistavaa elinkeinopolitiikkaa. Kalataloushallinnolla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta valvoa sitä onko kalaeria myyty merialueelta sisämaahan "sisävesikalana" ja vastaavasti sisävesillä lukuisien 5 kilon erien jäljitettävyyys on myös käytännössä mahdotonta.

Pykäläkohtaisissa tarkasteluissa ELY-keskus tuo esille seuraavat yksityiskohtiin menevät huomiot ja muutostarpeet:

1 luku Yleiset säädökset

4§ Määritelmät

kohta 7) pilkkimisellä kalastusta yhdellä **enintään metrin pituisella** vavalla

Perustelu: Pilkkimistä ja viehekalastusta on vaikea erottaa toisistaan pelkästään viehetyypin ja kalastustavan perusteella, koska markkinoilla on paljon vieheitä joita käytetään sekä pilkkimiseen että viehekalastukseen. Veneen ajelehtiessa syntyy niin ikään tulkinnanvaraisuutta siitä tapahtuuko kalastus "pystysuunnassa". Aikaisempi määrittely "lyhyehkö" on toiminut hyvin, mutta olisi syytä siis tarkentaa mitä pidetään lyhyehkönä. Määrittelyä ei missään nimessä pidä poistaa kokonaan, kuten nyt ehdotetaan.

kohta 8) vieheellä.....,joka liikkeellään, värillään, **tuoksullaan** tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään

Perustelu: Markkinoilla on nykyään paljon tuoksuun perustuvia tehosteita, jotka erottavat pyynnin luonnollisella syötillä pyytämisestä.

2 luku Kalastusoikeus ja erityiset kalastukseen oikeuttavat luvat

14§ Kaupallisesta kalastuksesta kalastusoikeuden harjoittajille maksettava korvaus

- epäselvien tilanteiden syntyä ei voitane välttää eikä ole kohtuullista velvoittaa luvan saajaa selvittämään kaikkia mahdollisia omistajia ja osakkaita. Siten perusteluosiossa tulee tuoda esille, että korvausmaksun vastaanottajana olisi kalatalousalue, joka muutoinkin ylläpitää

omistajalistaa jakaessaan kalatalousalueelle osoitettavat viehekorvausrahat

18§ Alueellinen lupa kalastusopastointaan

- **Uusi 5 momentti:** Edellä tarkoitetun maksun suuruus tarkistetaan viisivuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella rahan arvon muutosta vastaavasti. Maksun suuruus pyöristetään lähimpään täyteen euroon.
- perusteena yhdenvertaisuus 9 luvun 78§:n kalastonhoitomaksun tarkistamisen kanssa

3 luku Kalatalouden organisaatiot ja niiden tehtävät

20§ ELY-keskuksen tehtävät

kohta 7) hoitaa muut sille tässä laissa laissa **tai muussa lainsäädännössä** säädettyt tehtävät

- kuten esim. YKP:n toimeenpanolaki, Vesilaki, ympäristönsuojelulaki

21§ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta **yleisvesialueella** ja talousvyöhykkeellä

- toimivallasta ei saa syntyä epäselvyyttä ja siten myös yleisvesialue on syytä mainita tässä kohtaa
- katso perustelut edellä kohdassa 1

25§ Kalatalousalueen yleiskokous

kohta 3) hehtaariraja poistetaan kokonaan

Perustelut: Pienien vesialueiden osallistumattomuus kalastusalue toimintaan on ollut selkeä puute. Edellä mainitulla tavalla nimettyjä edustajia ei tähän mennessä ole tavattu käytännössä missään. Näin ei tulisi käymään jatkossakaan. Tässä ratkaisussa päinvastoin suljetaan yhä suurempia osia vesialueista kalastusalue toiminnan ulkopuolelle.

Pieniä vesialueita pitäisi sen sijaan kannustaa osallistumaan kalastusalue toimintaan. Tämän vuoksi hehtaariraja tulisi poistaa kokonaan.

4 momentin äänioikeuskategoriat tulee jakaa HE:n mukaisesti kolmeen osaan. Mutta yhteisalue lain tapaan tulisi asettaa äänioikeusleikkuri siten että mikään

em. kategorioista ei voisi käyttää yli kolmasosaa läsnä olevien edustajien äänimäärästä.

4 luku Kalavarojen käytön ja hoidon suunnittelu

40§ Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano ja seuranta

3 momentin lopussa tekninen korjaus: ...pyynnöstä oikeutettu saamaan **kalatalousalueelta** tietoja...

5 luku Pynnin järjestäminen

45§ Kalastuksen järjestäminen valtion vesialueella

- erityisesti merialueella vastuu kuuluu ELY- keskukselle eikä Metsähallitukselle
- katso perustelut edellä kohdassa 1)

6 luku Kalastuksen ohjaus ja rajoittaminen

47§ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupa

- tulee erikseen lain perusteluosassa mainita, että tutkimus- ja tarkkailuvelvoitteiden osalta yleisen edun vaatiessa ei omistajasuostumusta tarvita lainkaan
- perustelu: on joissakin tapauksissa muodostunut selväksi esteeksi kun vedenomistajat ovat kerta kaikkiaan kieltäytyneet antamasta koekalastuslupia velvoitetarkkailuvesistössä
-

7 luku Vaelluskalat ja kalan kulun turvaaminen

65§ Jokisuukalastuksen kieltö

2 momentti: muutetaan muotoon: Meressä **kolme kilometriä** lähempänä 1 momentissa tarkoitettun joen suuta...

3 momentti muotoon: Edellä 1 momentissa tarkoitettulle merialueelle ei myöskään ilman ELY- keskuksen lupaa tai ilman aiemmin saavutettua oikeutta saa asettaa isorysää pyyntiin kolmea kilometriä lähemmäksi joen suuta.

- näiden momenttien pitää olla yhdenmukaiset etäisyyksien suhteen eli 3 km
- ja toisaalta johdonmukainen 71§:n kanssa

66§ Kalaväylä

- suhteessa vesilain tarkoittamaan valtaväylään luodaan nyt hieman sekava tulkintaerimielisyyksiä aiheuttava säädös
- lain perusteluosiossa asiaa mahdollista selkeyttää

8 luku Kalojen istuttaminen ja muu kalavesien hoito

73§ Kalojen ja rapujen istuttaminen

- 2. momenttia tulee täydentää siten, että myös kalojen ja rapujen siirtoistutus on luvanvaraista

77§ Kala- ja raputautien ehkäiseminen

- neuvoteltava EVIRAn kanssa voidaanko asiakokonaisuus siirtää säädettäväksi eläintautien ehkäisemistä koskevaan lainsäädäntöön

9 luku Kalatalouden edistäminen ja rahoitus

78§ Kalastonhoitomaksu ja sen tarkistaminen

- joko tässä pykälässä 3 momentissa tai erikseen 18§ myös kalastusopasluvan tarkistus viisivuotiskausittain

10 luku Kaupallinen kalastus

87§ Kaupallisten kalastajien ryhmät

- 1 momentissa tulee säätää, että kaikilla kaupalliseen kalastukseen osallistuvilla on velvollisuus rekisteröitymiseen
- peruste: on yhdenmukaisempaa, että kaikkien jotka aikovat kaupallista kalastusta harjoittaa, myös miehistön jäsenet, jotka kalastavat jonkun lukuun tai kaupallisen kalastajan verkkovenettä lainaavat, tulisi kuulua kalastajarekisteriin
- muutoin tärkeä uusi linjaus, että myös oikeushenkilöt/yhteisöt tulevat määrittelyyn piiriin

11 luku Kalataloushallinnon rekisterit

92§ Kalataloushallinnon tietojärjestelmän käyttötarkoitus

- kohta 5) tekninen korjaus...pitää olla kalastajille lähetettävän...
- 2 momentin poistetaan viimeinen lause, joka itse asiassa turha, koska jo 1 momentissa varsin täydellinen listaus..kaikkea ei tarvitse tyhjentävästi tuoda esille

12 luku Valvonta ja seuraamukset

116§ Tapahtumailmoitus

- säädös poistettava kokonaan
- perustelu: vastaavat tiedot voidaan saada muutoinkin ELYn tiedossa oleville kalastuksentraloille osoitettavilla kyselyillä tai siten, että kalatalousalueet vuosittaisissa toimintakertomuksissaan raportoivat asiasta
- ei palvele hallinnon tuottavuustavoitetta

14 luku Muutoksenhaku

122§ Muutoksenhaku elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen

- tärkeä ja kannatettava säädös kun todetaan, että ELY-keskus voi määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava
- kokemusperäisesti tiedetään, että päätösten lainvoimaisuuden odottamisaika voi olla useampia vuosia

15 luku Voimaantulo

128§ Ensimmäinen kalatalousaluejako

- 1 momentti kirjoitettava uudestaan selvästi ymmärrettävään muotoon
- esim ...yhteistyöryhmään osallistuvat edustajat voimassa olevan kalastusaluejaon mukaisista kalastusalueista.

Kalatalouspäällikkö

Kari Ranta-aho

Kalastusmestari

Paavo Suominen